

Puhdas meri -rahastoraportti 1/2018 (16.4.2018)

Tilanne 31.12.2017	€
Puhdas meri -rahaston varat	14,6 MEUR
Hankkeisiin käytetyt varat	12,0 MEUR
Käynnissä oleviin hankkeisiin varatut varat	2,6 MEUR

John Nurmisen Säätiön Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoitteena on Itämeren tilan parantaminen konkreettisin toimin, jotka vähentävät mereen kohdistuvaa kuormitusta ja ympäristöriskejä.

Säätiössä kaikkien Puhdas Itämeri -hankkeiden ja niiden tukitoimien parissa työskentelee yhdeksän henkilöä, joista kaksi osa-aikaisesti.

Hankkeiden eteneminen

Vuonna 2015 käynnistyneessä NutriTrade-hankkeessa rakennetaan Itämeren alueelle vapaaehtoinen ravinnepäästökauppa, mikä mahdollistaa kustannustehokkaiden päästövähennyskeinojen toteutuksen sekä ravinnepäästöjen neutraloinnin Itämeren alueella. Samalla kokeillaan useita lupaavia keinoja Itämeren ravinnekuorman vähentämiseksi, muun muassa Saaristomeren alueen peltojen kipsikäsittelyä, sekä lisäksi keinoja mereen jo päätyneiden ravinteiden poistamiseksi, kuten sinisimpukan viljelyä ja hoitokalastusta. Kaikki pilottihankkeet ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti, kuten myös ravinnekuormitusta vähentäville hankkeille suunnatun Nutribute-joukkorahoitusalueen toteutus. Jo neljän suomalaisen kaupungin vesilaitokset ovat neutraloineet vuotuiset fosforipäästönsä Nutribute-alueen kautta, ja alustalle on saatu kolmen Itämeren ravinnepäästöjä projekteissaan vähentävän toimijan hankkeita. Lisäksi hankkeessa on selvitetty vapaaehtoisen päästökaupan tyyppisten joustavien ja kustannustehokkaiden keinojen hyödyntämistä laajemminkin Itämeren suojelussa.

Säätiön 2015 käynnistämässä Lähikalahankkeessa nostetaan särkikalaja hoitokalastamalla ravinteita merestä maalle ihmisten ravinnoksi. Saaliista valmistetaan kalapihvejä sekä muita kalatuotteita. Vuonna 2017 kalastajia rekrytoitiin parikymmentä ja hoitokalastus aloitettiin toukokuussa. Kalaa saatiin noin 160 000 kiloa. Kalapihvejä tarjottiin suurkeittiöissä ainakin Turun seudulla, Espoossa sekä Helsingissä Palmian ruokaloissa. Huhtikuussa 2017 säätiö lanseerasi yhdessä Keskon kanssa hoitokalastussaaliista tehdyn valtakunnallisen kuluttajatuotteen, Pirkka-saaristolaiskalapihvin, joka on menestynyt niin hyvin, että Kesko ja säätiö lanseerasivat toisen tuotteen huhtikuussa vuonna 2018. Hankkeen lopullisena tavoitteena on koko tuotantoketjun kaupallistaminen niin, että merialueen hoitokalastus toimii hankkeen lopussa markkinaehtoisesti.

Pietarin jälkeen Leningradin alueen suurimman kaupungin Hatsinan sekä Viipurin jätevedenpuhdistamoilla säätiön toimittamat jätevesien fosforinpoistolaitteistot otettiin käyttöön vuosina 2015-2016. Näillä toimilla leikataan Suomenlahden ravinnekuormaa noin 50 tonnia vuodessa eli kaksi kertaa Helsingin Viikinmäen jätevedenpuhdistamon päästöjen verran. Luoteis-Venäjän jätevesihankkeissa seuraava askel on Kingiseppin kaupungin jätevesien fosforinpoiston tehostaminen, joka saadaan valmiiksi vuoden 2018 alussa. Hankkeella pienennetään mereen päätyvää fosforikuormaa 13 tonnia vuodessa.

Valkovenäläisen Vitebskin kaupungin vesilaitoksen kanssa on tehty sopimus puhdistamolta lähtevän ravinnekuormituksen tehostamisesta yli kansallisten puhdistusvaatimusten, ja puhdistamolta tulevan fosforikuormitusta leikkaamisesta noin 50 tonnilla. Tehostettu fosforinpoisto kaupungin jätevedenpuhdistamolla alkoi marraskuussa 2016. Vuonna 2017 puhdistuslaitteistoa jouduttiin uusimaan ja fosforinsaostus keskeyttämään muutamaksi kuukaudeksi. Saostus käynnistettiin taas syksyllä 2017, ja sitä jatketaan vielä vuoden 2018 ajan, kunnes projektissa sovitut puhdistustavoitteet on saavutettu.

Viipurin läheisyydessä sijaitsevaan Udarnikin jättikanalan projekti saatiin päätökseen vuonna 2017. Kanalaan on hankittu säätiön ja BSAP Trust Fundin hankkeessa ravinnepitoisten valumavesien suodatusjärjestelmä. Peltojen valumavesien käsittelyjärjestelmä asennettiin syksyllä 2015, ja lantaltaille rakennettava suodatusjärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa 2017.

Säätiön hallitus hyväksyi toukokuussa 2016 uuden hankkeen, jonka tavoitteena on rakenteilla olevan, Ukrainan Lvivissä sijaitseva biokaasulaitoksen fosforipäästöjen hallinta. Hankkeella voidaan ehkäistä vuodessa yli 100 tonnia Pultavajoen kautta Itämereen päätyvää fosforikuormitusta. Hanke toteutunee näillä näkymin aikaisintaan vuonna 2019, jolloin biokaasulaitos valmistuu.

Varainhankinta ja tavoitteiden saavuttaminen

2005 - 2016 Puhdas Itämeri -hankkeille on kerätty Puhdas meri -rahastoon varoja yhteensä noin 14,6 miljoonaa euroa, josta vuoden 2017 loppuun mennessä noin 12 miljoonaa euroa on käytetty hankkeiden toteuttamiseen. Nyt käynnissä oleviin hankkeisiin on varattu rahaston loput varat eli 2,6 miljoonaa euroa.

Hankkeita on käynnistetty vuoteen 2016 mennessä yhteensä 25 kohteessa, joista 18 on saatettu päätökseen. Hankkeiden vaikutuksesta Itämereen valuva vuotuinen fosforikuorma on pienentynyt yhteensä yli 2 100 tonnia. Lisäksi John Nurmisen Säätiö on Kingiseppissä lannoitetehtaalla ja Varsovan jätevedenpuhdistuslaitoksella ollut mukana tarjoamassa teknistä asiantuntemusta ja vaikuttamassa siten useiden tuhansien tonnien fosforipäästöjen vähentämiseen. Nyt käynnissä olevilla hankkeilla Itämeren vuotuista fosforikuormaa pienennetään useita satoja tonneja ja lisäksi ollaan mukana luomassa uusia ja tehokkaita, myös Suomeen soveltuvia ravinteiden vähentämiskeinoja.

Tuleva raportointi

Tällä raportilla on seurattu vuoteen 2016 mennessä käynnistettyjen hankkeiden toteutusta. Työmme Itämeren hyväksi jatkuu kuten aikaisemminkin ja jatkossa löydät tietoa kaikista hankkeistamme osoitteesta <https://www.johnnurmisenasaatio.fi/puhdas-itameri/> ja uutiskirjeestämme <https://www.johnnurmisenasaatio.fi/puhdas-itameri/uutiskirjearkisto-puhdas-itameri/>.

Lisäksi raportoimme tukijoillemme ja yhteistyökumppaneillemme säännöllisesti toiminnastamme. Säätiön tilinpäätös löytyy vuosikertomuksesta <https://www.johnnurmisenasaatio.fi/tietoa-meista/vuosikertomukset/>.